

MTÜ Gaia Hariduse Selts

Gaia Kooli arengukava 2016 – 2020

Tallinnas, 2016

Sisukord

1. Sissejuhatus	3
2. Kooli loomise algatuse taust	3
3. Gaia Kooli väärtused ja eesmärk	5
4. Missioon, visioon, eesmärgid, sümbolika	7
5. Gaia Kooli põhitegevuse ja –idee iseloomustus	8
6. Kooli juhtimise ja õppetöö korraldus	9
7. Koolis kasutatava tööjõu kirjeldus	13
8. Kooli strateegiline tegevuskava aastateks 2016 – 2020	15
9. Kooli tegevuse finantseerimine	17
10. Võimalikud riskid ja nende maandamine	20

1. Sissejuhatus

Käesolev dokument annab ülevaate Gaia Kooli loomise eeldustest, kooli väärtustest, missioonist, visioonist, eesmärkidest, õppetöö korraldusest ning käesoleva arengukava elluviimise üksikasjadest. Arengukava on koostatud kooli lastevanemate, õpetajate ja toetajate ühistööna.

Arengukava on alusdokument, mis kirjeldab kooli esimeste aastate tegutsemispõhimõtteid ja planeeritud tegevusi ning pikemaajalist arengustrateegiat. Kooli arengukava täiendatakse esimese kolme aasta jooksul iga-aastaselt, hiljem vastavalt vajadusele. Arengukava täiendamisse annavad oma panuse koolikogukonna kõik osalised – lapsed, vanemad ja õpetajad. Arengukava kinnitab kooli pidaja. Arengukavas kinnitatud strateegiline tegevuskava on aluseks kooli eelarve koostamisele.

2. Kogukonnakooli loomise algatuse taust

Eesti haridusruumis on viimaste aastate jooksul tõusnud üha enam esile probleemid, mis seavad kahtluse alla haridussüsteemi toimimise põhimõtete ajakohasuse. Üha enam arutatakse mida teha, kui lastel ei ole koolirõõmu, kui hommikune ärkamine ja koolijõudmine on raske, kui koduseid töid on liiga palju, kui esineb koolikiusamist, kui koolitee on väga pikk ja väsitav (seda nii kaugemates maapiirkondades kui linnade lähiümbrustes), kui esineb palju koolist väljalangemist, kui aeglasematel lastel on koolis raske hakkama saada, samal ajal kui kiirema taipamisega õpilastel on tundides igav jne.

Väljakutseid, millele tänane haridussüsteem lahendusi otsib, on palju ja erinevaid. On tunnustust vääriv, et nii haridus- ja teadusministeerium kui ülikoolid otsivad lahendusi, mis aitaksid muuta õppe koolis lapsesõbralikumaks ja huvitavamaks ning (taas)luua koolirõõmu. Samas on üldriiklikul tasandil toimuvad protsessid paraku palju aega, mahukaid investeeringuid ning poliitilisi kokkuleppeid nõudvad ning seega ei aita leida lahendusi tänaste kooliminejate koolitee rõõmuküllaseks muutmiseks.

Kuna Eestis on olemas vastav toetav seadusandlus, on üha enam lapsevanemaid valinud erakooli asutamise tee või soovivad oma lapsi erakoolidesse õppima panna. On ju iga lapsevanem huvitatud oma lapse heast käekäigust ning seega on vaja leida lahendusi kiiresti, et pakkuda turvalist koolikeskkonda juba tänastele kooliminejatele.

Erakoole on Eestis ligikaudu 50 ning neid luuakse üha enam juurde. Iga erakool on pisut erineva suunitluse ning väärtussüsteemiga, ent reeglina on nende kõigi eesmärk anda riikliku õppekava raames põhi- ja gümnaasiumiharidus ning laialdane täiendharidus võimalikult lapsekesksel moel.

Ka Gaia Kooli loomise idee taga on grupp lapsevanemaid, kes soovivad luua lapsesõbralikke õpivõimalusi ja individuaalset arengut igakülgselt toetavat kooli.

Gaia Kooli loojad soovivad luua keskkonna, mis on õppimise ja kogemise kohaks nii lastele, õpetajatele kui vanematele. Gaia Kool ei ole vaid teadmiste omandamise koht, vaid elu kogemise võimalus ning ühine õppe- ja arenguprotsess kogu koolikogukonnale.

Teiseks oluliseks Gaia kooli loomise põhjuseks on olnud vanemate soov pakkuda lastele haridust kodukoha lähedal. Täna on paljud maakoolid suletud või sulgemisel ning noored pered, kes väärtustavad haridust, on sunnitud valima elukohta haridusvõimaluste järgi ning kolima linna. Gaia Kool on asutatud grupi lapsevanemate poolt, eesmärgiga toetada haridusvalikute võimaldamist ning lapsesõbraliku hariduse kättesaadavust kõigis Eesti piirkondades. Tänapäeval haridusmaastikul, kus toimub maakoolide sulgemine ning kvaliteetse hariduse koondumine linnadesse, on Gaia Kooli näol tõusnud esile kogukondlik algatus võimaldamaks pere väärtustele sobivat haridusteed kõigis Eesti piirkondades. Gaia haridusmudel näeb ette, et Gaia Kool koosneb mitemetest piirkondlikest koolidest. Nii on koolil olemas keskne juhtimine, kus tegeletakse kooliel vajalike tegevuste – nagu juhtimine, raamatupidamine, aruandlus jms ning igas piirkonnas saab kohalik kogukond koos õpetajaga keskenduda õppetööle.

Piirkondlike koole saab avada seal, kus on olemas tugev kogukond ja pered, kes on valmis oma laste haridusteed toetama. Kogukonna jõul on võimalik pidada väikeseid koole, millega täna omavalitsused hakkama ei saa. Vanemate materiaalne ning vabatahtliku töö panus on kogukondlike koolide üheks alustalaks. Samas võib kohalik kogukond jääda nõrgaks, kui soovib kooli loomisel toetuda vaid oma liikmeskonna jõule, eesmärgiga luua igas kogukonnas eraldi kool. Kooli jätkusuutlikuks tegutsemiseks on vaja erialase haridusega õpetajaid, tugispetsialiste ning pädevaid inimesi juhtimise ning finantsjuhtimise tasandil, keda ei pruugi piisaval määral leida igas piirkonnas. Seetõttu on Gaia Kooli jätkusuutlikkuse võti väikeste piirkondlike koolide loomine ühe kooli harudena. Nii saavad piirkondlikud koolid toetuda ühisele tugimeeskonnale kooli juhtimise, arendustegevuse, raamatupidamise, aruandluse jms osas. Nii on tagatud kooli professionaalsus, tugevus ja jätkusuutlikkus.

Gaia Kool tugineb oam töös ning õppetegevuses rahvusvahelisele Gaia hariduse õppekavale. Gaia hariduse põhiõppekava on loodud 2005. aastal ning tänaseks on sellest välja kasvanud mitmeid valdkondlikke õppekavu. Gaia Haridus alustas koolidega koostööd alates põhiõppekava loomisest ning Gaia Haridusest inspireerituna on mitmetes koolides kogu maailmas läbi viidud jätkusuutliku eluviisi programme.

Gaia Hariduse katusorganisatsiooni Gaia Education süstemaatiline koostöö koolidega algas 2015. aastal. Täna on välja töötatud kaks programmi - Gaia In School ja Gaia Youth.

Täna on Gaia õppekaval põhinevaid koole ja haridusliikumist lisaks Eestile Brasiilias (Gaia Escola), Indias (Siddharthvillage Kakariguma, Odisha), Tais (Gaia Schools Asia), Hong Kongis, Taanis, Mallorcal jt kohtades. 2017. aasta suvel toimub Eestis rahvusvaheline Gaia koolide strateegiakoosolek.

Kättesaadavad tulemused näitavad, et Gaia õppekava põhjal loodud programmid või kooli õppekavad aitavad õpilastel omandada tõhusaid koostööoskusi, orienteeruda maailma olukorras ning algatada ise lahendusi probleemidele, tunnetada paremini iseennast ning oma rolli, saada kogemus mitmetest praktilistest töödest ning kavandada üheskoos aktiivselt enda ja kogukonna tulevikku.

Samuti väärrib mainimist, et Gaia suuna algatajad Eestis on juba tegemas aktiivset koostööd Waldorfkoolidega ning globaalselt on alustatud koostööd ka Montessori koolidega, et kõikide suundade tugevusi lastele ja noortele parima võimaliku kasvu- ja õppekeskkonna loomiseks kasutada

3. Gaia Kooli väärtused ja eesmärk

Gaia Kool lähtub oma väärtussüsteemis inimese ja looduse harmoonilise koeksisteerimise põhimõtetest. Peaesmärk on võimaluste loomine õnneliku, endaga rahul oleva, kaasinimestest ja keskkonnast hooliva inimese arenguks. Kooli õppekavas pööratakse tähelepanu jätkusuutliku arengu teemadele. Kooli aastaringis järgitakse Eesti rahvakalendri traditsioone. Koolis tutvustatakse erinevate kultuuride ning religioonide tavasid ning antakse lapsele võimalus tundma õppida, väärtustada ning austada maailma mitmepalgelisust.

13. jaanuaril 2014 viisid kooli loojad läbi grupitöö, mille eesmärk oli sõnastada kooli väärtused. Grupitöö käigus selgusid alljärgnevad koolielus järgitavad põhiväärtused:

- lapsekesksus (eakohane õpe);
- õpetaja isiksus (eeskuju, kogukond valib õpetaja vastavalt kooli põhiväärtustele);
- lapse ja täiskasvanu koostöö (laps on õpetajale õpetaja);
- loodus (rütmide järgmine, looduses viibimine, toit, koostöö taludega, kooliaed, loomad);
- loovus;
- vägivalldatus (hinnangute andmise vältimine);
- õpetajate meeskonnatöö;
- koostöö laps-õpetaja-lapsevanem (samad väärtused);
- usaldus (lapsevanem usaldab seda, mida õpetaja teeb);
- kollegiaalne juhtimine (vastutuse jaotus juhtkonna vahel);
- vastutus (lapse, õpetaja, lapsevanema tasandil);
- kooli ühistegemised (kool kui üks pere);
- probleemide kohene lahendamine;
- õppekavas on rõhk füüsilise arendamisel (nt dzhuudo);
- õppekavas on lisaoskuseid (nt kudumine poistel).

Kooli poolt pakutava hariduse peamise küsimusena sõnastati: millist inimest me kasvatame ning millises ajas ja maailmas?

Küsimusele anti alljärgnevad vastused:

- Koolis toimub vabaduse ehk vastutuse kasvatus.
- Laps on peale põhikooli lõppu valmis järgmiseks sammuks.
- Lapsel on usk endasse ja oma maailmapildi, ta julgeb käituda oma hingesoovidele vastavalt.
- Laps on koostöövõimeline, ta austab elu ja on tolerantne.
- Laps tunneb oma tugevaid külgi ning neid on koolis arendatud.

Gaia Kooli väärtused on korrastatud Gaia haridusprogrammi nelja suurt valdkonda - maailmavaatelist, majanduslikku, ökoloogilist, sotsiaalset – arvestavalt. Nii põhineb kool neljal baasväärtusel, mis jagunevad alljärgnevalt:

Maailmavaade – väärtuseks on koostöö.

Majandus – väärtuseks on muutuste juhtimise julgus.

Ökoloogia – väärtuseks on jätkusuutlikkus.

Sotsiaalsus – väärtuseks on individuaalsuse toetamine

Oluliseks väärtussüsteemi osaks, millele Gaia koolis rõhku pannakse, on meid ümbritsev loodus. Õppetöös kasutatakse võimalikult palju õuesõppe võimalusi, koolil on kasutada aed, kus toimuvad aiandustunnid. Korrapäraselt võetakse ette matkasid. Õpilastele antakse edasi oskus mõista ja austada loodust, selle rütme ning soov vastutada enda tegevuse tagajärgede eest Maal. Gaia Kooli üheks peamiseks eesmärgiks on anda oma kooli õpilastele oskus ja vabadus vastutada nii enda tegevuse kui kogu planeedi eest. Looduse rütme ja sellele vastavaid tegevusi (loomade toitmine talvel, pööripäevade tähistamine jms) kasutatakse ka õppetöös.

Gaia Kool on kogukonnakool: see tähendab, et laste, perede ja koolikogukonna vahel on tihe koostöö. Samuti toimub koostöö kooli ümbruskonna kogukonnaga. Lapsi kaasatakse kogukonna tegemistesse ning näidatakse eeskujudele toetudes, et hool Maa eest algab oma ümbruse ja kodukoha eest hoolitsemisest.

Kooli väärtuste kandjad õppetegevuse raames on kooli õpetajad. Tähtis on õpetajate omavaheline koostöö ning lapse, lapsevanemate ning õpetajate koostöö. Oluliseks peetakse, et lapsevanemad aktsepteerivad kooli poolt kinnitatud väärtushinnanguid ning usaldavad õpetajaid. Õppetöö käigus loob õpetaja usaldusliku õhkkonna, kus õpilased on õpetajale partneriks.

4. Missioon, visioon, eesmärgid.

Gaia Kooli missioon: luua arengukeskkond lastele ja koolikogukonnale, mis toetab inimese individuaalse potentsiaali harmoonilist arengut kooskõlas loodusega.

Kooli visioon: Gaia Kool on gaia hariduse põhimõtteid – jätkusuutlik eluviis, hool Maa ja inimese eest - järgiv üldhariduskool. Gaia Kooli kogukonna liige on teadlik iseenda ja

keskkonna terviklikkusest, väärtustab looduse mitmekesisust, järgib jätkusuutliku eluviisi põhimõtteid ning on arenenud koostööoskustega.

Gaia Kooli eesmärk: pakkuda õpilastele mitmekülgselt haridust viisil, mis arvestab ning toetab igapäevast individuaalset eripära. Gaia Kooli lõpetaja on: iseennast ja looduskeskkonda hästi tundev, kogukonnas aktiivne, loominguline, õpihimuline, füüsiliselt, emotsionaalselt, intellektuaalselt ja sotsiaalselt arenenud ja tasakaalus ning oma otsustes vaba ja loominguline inimene, kes on valmis kandma vastutust enda ja maailma eest.

4. Gaia Kooli põhitegevuse ja –idee iseloomustus

Gaia Kooli põhitegevuseks on hariduse andmine vastavalt riiklikule ning Gaia Kooli õppekavale. Kooli õppekava põhineb Gaia hariduse baasväärtustele ning metoodikatele. Õppetöö korraldamisel kasutatakse õuesõppe, elamusõppe, projektõppe võimalusi ning lähtutakse Gaia hariduse põhiprintsiibist, milleks on „õppimine läbi praktilise tegutsemise“. Gaia Koolis toimub õppetöö vastavalt riiklikule õppekavale. Õppesuundadeks on loodusõpe ning pärimuskultuur. Õppe töö koolis toimub üldõppe põhimõtteid järgides.

Gaia Kool tugineb kogukondlikele väärtustele ning seega näeb ühe oma rollina piirkondlike koolialgatuste toetamist. Kooli mudeliks on pidada piirkondlikke koole, mis pakuvad gaialikku haridust erinevates piirkondades, toetades seeläbi Eesti piirkondlikku arengut ning noorte perede valikut elada väikelinnades või maal. Gaia Kool peab oluliseks, et igal perel on olemas haridusvalikud oma kodukoha lähistel.

Kõigil piirkondlikel koolidel on üks pidaja – MTÜ Gaia Hariduse Selts, mis korraldab koolide juhtimist, raamatupidamist, aruandlust jms. Koolid keskenduvad õppetööle. Selline mudel tagab piirkondlike väikekoolide jätkusuutlikkuse kuna võimaldab jagada juhtimiskulusid ning samuti tagab pädeva personali olemasolu, mis võiks osutada probleemseks igas Eesti piirkonnas. Igal väikesel koolil ei oleks võimalust ega vajadust pakkuda täiskohaga tööd kooli direktorile, raamatupidajale, juristile, eripedagoogile ning muule tugipersonalile.

Sarnast mudelit on Eestis edukalt kasutatud juba aastaid. Nii on RAM koolil olemas Vodja kool ja Hispaania kool, TERA-1 on olemas Peedu Kool. Nende koolide edulugu on heaks

näiteks , kuidas piirkondlike väikekoolide olemasolu on võimalik just tänu nende kuulumisele suurema kooli juurde.

Kooli arengusuunaks on kasvada Tallinnas gümnaasiumiks ning teistes piirkondades, vastavalt kohalikule vajadusele, kas 6-klassiliseks kooliks või põhikooliks.

Kooli õppesuundadeks on loodusõpe ning pärimuskultuur. Olulisel kohal on õuesõpe- nii on kõigis piirkondlikes koolides õppetööl sarnane rütm. Ühel päeval nädalas toimub projektõppe päev, mis leiab reeglina aset õuesõppena ning igapäevaselt on üks pikk õuevahetund.

Kõigis Gaia piirkondlikes koolides on võimalused kasutada õuevahetunniks lähedalasuvat parki või metsa. Projektõppe päeval minnakse projektõppe raames õppekäigule, mis võib asuda koudlinnas või –vallas, aga ka kaugemal.

5. Kooli juhtimise ja õppetöö korraldus

Gaia Kooli juhtimine toimub vastavalt Erakooliseadusele. Koolil on juhataja (direktor), nõukogu, õppenõukogu ja hoolekogu. Kooli pidajaks on MTÜ Gaia Hariduse Selts, mille liikmeteks saavad soovi korral astuda ka lapsevanemad ja õpetajad.

Gaia Kool on kogukonnakool ehk kooli laste vanematelt oodatakse igakülgset koostööd laste õppe, kasvatuse ja koolitöö korralduse küsimustes. Iga-aastaselt on igale perele ette nähtud teatud arv tunde vabatahtlikku tööd kooli hüvanguks. Kooli remont- või suurpuhastustööde elluviimiseks korraldatakse enne õppeaasta algust talgud. Koolil on tava korraldada lastevanemate abil Jõululaata, mille tulud lähevad laste poolt tehtud ettepanekute alusel kooli tegevuse toetuseks.

Gaia Kool järgib oma pedagoogilises tegevuses lisaks gaia hariduse rahvusvahelise võrgustiku poolt välja töötatud mudelile ka Johannes Käisi poolt sõnastatud põhimõtteid. Koolielu korralduse osas on eeskujuks gaia koolid teistes riikides ning Taani vabakoolid. Eesti koolidest on peamisteks koostööpartneriteks Pärnu Vabakool ning Tallinna Waldorfkool.

13. jaanuaril 2014 toimunud kooli asutajate grupitöö käigus töötati välja põhimõtted, millel põhineb õppetöö sisu ja vorm koolis. Tulemusi on tutvustatud allpool.

1) Mida ja kuidas kogukonnakoolis õpitakse (sisu)

- huvi toetamine
- rühmatööd (jagamisrõõm)
- lubada lastel teha valikuid ja nende eest vastutada
- õppimine õpetades
- õpetaja on toetaja ja kaasõppija (mentor)
- õpilane määrab ise eesmärgid ja hindab nende saavutamist
- turvaline keskkond arvamuse avaldamiseks
- suhtlemisoskus on oluline
- julgus katsetada ja eksida
- kõik on kaasatud ja kõigil on oma roll
- ainete sidusus ja ühisprojektid
- juhendajate vaheline hea koostöö
- tervikliku pildi loomine
- võtmeisik on hea õpetaja
- sooline tasakaal õpetajate hulgas
- tundekasvatus
- iseenda ja teiste vajaduste märkamine
- oma sisemaailma tundma õppimine
- õpetamine läbi eluliste seoste/näidete(tegevuste)
- ande märkamine ja arendamine
- eluliste oskuste õpetamine
- õpilaste õppimine koos vanematega

2) Kooli õppetöö korraldus (vorm)

- koolikeskkond toetab õppijat
- koolis on looduklass (taimed, võimalusel akvaarium)
- olulised on tunnid kooliaias
- olulised on matkad ja õuesõpe laiemalt
- vahetunnis on võimalik mängida (koroona, matid, köis jms)

Gaia Kool järgib õppetöös riiklikku õppekava, kuid kasutab selle sisu edasi andmiseks erinevaid alternatiivseid meetodeid. Palju kasutatakse projektõppe metoodikat, mis annab võimaluse lõimida erinevaid aineid. Kooli põhimõtteks on rakendada õppetöös võimalikult suurel määral praktilisi tegevusi. Võimalusel korraldatakse osa tunde praktikute juures (kunstitudide puhul nt sepikoda, kunstniku ateljee vms).

Loodusõpetuse tundide raames minnakse tihti matkadele ning uurimisretkedele selleks pädeva inimese juhtimisel. Looduse tundmisel on kogukonnakoolis oluline roll. Kultuuriloo tundmaõppimiseks külastatakse regulaarselt Eesti muuseume, arhitektuurimälestisi jms.

Reaalainete tunde seotakse igapäevaste eluks vajalike oskustega. Kahe võõrkeele õpe algab algklassides.

Õppekäigud toimuvad korrapäraselt, järgides põhimõtet, et ühel päeval nädalas toimub õppetöö projektõppe põhimõttel väljaspool klassiruumi, reeglina õues.

Transport kaugematele õppekäikudele toimub vanemate kaasabil. Õpilased jagunevad autodesse ning 5-6 vanemat panustavad oma aega, et osaleda õppekäigul ning ühiselt viia kõik lapsed vajalikku sihtpunkti. Gaia Kooli kolmeaastane kogemus on näidanud, et selline õppekäikude korraldus sobib nii lastele kui vanematele. Pikemad õppekäigud, kuhu ei saa ühistranspordiga vaid on vaja vanemate kaasabi transpordi korraldusel, ei toimu tihedamini kui ühel korral kuus ning nende toimumisest teatatakse aegsasti ette nii, et vanemad saavad oma ajakava kohandada.

Ka laste igapäevane kooli transport toimub enamasti kogukondlikel alustel. Kuna Gaia Kooli lapsed käivad kooli erinevatest piirkondadest, siis on tavaks, et ühe piirkonna vanem võtab oma piirkonna lapsed hommikul auto peale ning toob kooli. Samuti on vajadusel ära jagatud laste koju viimine. Nii võimaldab kogukondlik korraldus säästa vanemate ressursse.

Õppetöö käigus teadmiste omandamiseks on oluline roll positiivsel atmosfääril, vabatahtlikkusel ja rühmatöödel. Õpetaja on pigem sõbra ja teejuhi rollis, mitte vaid faktiteadmiste ja ainutõe edastaja. Vanematele õpilastele antakse võimaluse korral tunnis võimalus õpetada nooremaid.

Koolitöös kasutatakse palju õuesõppe ja avastusõppe elemente. Koolil on võimalus kasutada aeda Mõisamaal, kus toimuvad tunnid, mis on seotud loodusõpetusega või sellega lõimunud ainete tunnid. Aastaringelt jälgivad õpilased aias toimuvat, lastega koos tehakse aiatöid alates kevadest kuni sügiseni.

Koolis peetakse oluliseks mänguliste elementide kasutamist õpiprotessis ning kogu õppetöö on algklassides seotud mänguga. Lapsed õpivad mängides ja avastades.

Gaia Kool järgib õppetöö korraldamisel aastast rütmi, aastaegade rütmi, nädalate rütmi ning ööpäevast rütmi. Kogukonnakool järgib oma õppetöö korraldamisel Eesti rahvakalendri tähtpäevi. Au sees on riiklikud pühad ja tähtpäevad (nt Eesti Vabariigi sünnipäev). Tunnustatud on Eesti kultuuriruumis juurdunud kristlikud traditsioonid (nt jõulud), arvestatakse võimalusel teiste kultuuride tähtpäevadega (nt volbriöö), tähistatakse pööripäevaid.

Õppetöö algab 1. septembril. Järgnevad tähtpäevad:

- 21. september – pööripäev
- 29. september – mihkclipäev (lõikusaeg, kuni mihkclipäevani toimub õpe tihti väljas, viibitakse palju kooliaias)
- 10. november – mardipäev
- 25. november – kadripäev
- 21.-24. detsember – valgusepüha; pööripäev; jõulud
- 17. jaanuar – tõnispäev (taliharjapäev)
- 21. märts – pööripäev
- märts-aprill – kevadpühad e lihavõtted
- 1. mai – Kevadpüha e volbripäev
- 21.-24. juuni – suve algus; jaanipäev

Tähtpäevi saab siia loetelusse täiendavalt lisada ning nende tähistamise traditsioone täpsemalt läbi arutada.

Aastase rütmi järgmine on vajalik, kuna tänapäeva maailmas on aja mõiste suures osas erinev sellest, kuidas tajuti aega aastatuhandete jooksul. Praeguses elus ja koolis on kõige tähtsam ajaühik minut. Õpilaste koolitulekut mõõdetakse minutilise täpsusega. Õppetund kestab 45 minutit ning selle aja jooksul tuleb erinevatel lastel omandada kindel kogus teadmisi. Gaia Kool soovib vältida minuti ületähtsustamist ning järgida pigem loomulikke ööpäevaseid, nädalasi ning aastaseid rütme.

Kool keskendub oma tegevuses igapäevasele rütmile, mis moodustab nädalase rütmi. Nädalad moodustavad rütmi ühest tähtpäevast teiseni. Iga tähtpäev on oma olemuselt pidu. Nii moodustab kooliskäimine turvalise seikluse, kus teatud ajaperioodi järel on taas toimumas uus ja huvitav sündmus. Lähtutakse põhimõttest, et koolielu tegevus toimub ühest sündmusest järgmiseni. Pidulike sündmuste vahel on rahuliku tegevuse perioodid, kus valmistatakse järgmiseks ürituseks. Võimalusel seotakse pidustustega ka õpitavaid aineid; sündmusi tähistatakse kontsertide, etenduste, avalike arutelude või muude koosviibimistega, kuhu on oodatud ka kõik lapsevanemad. Õpilased ise osalevad võimalikult palju tähtpäevade ja ürituste korraldamisel, seda õpetajate juhendamisel ja suunamisel, olles eelnevalt tutvunud ka vastava kalendri tähtpäeva traditsioonidega.

6. Koolis kasutatava tööjõu kirjeldus

2014/15 õppeaastal alustas Gaia Kool kahe töötajaga – 1. klassi klassiõpetaja ning direktor, kes täidab ka õppealajuhataja kohustusi.. Alates aastast 2015 lisandub koolile igal aastal üks või mitu klassi. Vastavalt sellele võetakse tööle ka uusi klassiõpetajaid. Täiskoormusega õppealajuhataja võetakse tööle vastavalt vajadusele ja töökoormuse kasvule. Tugipersonal ning spetsialistid võetakse samuti tööle vastavalt vajaduse tekkimisele.

Gaia Koolis peetakse õpetajate tööle palkamisel oluliseks alljärgnevaid isiksuseomadusi:

- pühendumust ja missioonitunnet;
- erialast professionaalsust;
- oskust luua tingimusi iga õpilase individuaalse arengu toetamiseks;
- valmisolekut pidevaks enesetäiendamiseks, täiendõppeks ja uurimistööks;
- paindlikku ja loomingulist mõttemaailma;
- valmidust pidevaks koostööks teiste õpetajatega.

Gaia Koolis on olulisel kohal õpetajate pidev täiendkoolitus. Igal aastal koostatakse koolitusplaan, mis lähtub kooli arengusuundadest ja toetab õpetajate professionaalset arengut. Toimuvad sisekoolitused ja seminarid. Kooli personal osaleb kooli ühistes tunnivälistes projektides ja tegevustes.

Pidevate koolituste olemasolu garanteerib, et piirkondlike koolide õpetajad osalevad iga-aastastel koolitustel ning töötubades, kus ühiselt luuakse Gaia Kooli identiteeti ning toimub enesetäiendus. Ühised koolitused on olulised, et tagada piirkondlike koolide ühtsus ning sarnase maailmavaate ning metoodika kasutamine eri koolides. Samuti toimub igal koolivaheajal täiendkoolitus kõigile õpetajatele.

Alates 2016. aastast korraldab kool koostöös Gaia Akadeemiaga iga-aastaselt täiendkoolitust „Meie aja teadlik õpetaja“. Tegemist on aastase kursusega, mis koosneb viiest 3-päevasest moodulist. Kursus on ülesehitatud põhimõttel, et kursuse käigus pakutaks tegevust nii kehale, mõistusele kui tunnetele. Kursusel käsitletavat teemad:

- Õppimise korraldus, õpikeskkond, koostöö (hoolekogud; vanemate ja õpetajate koolitused, õppekäigud jms)
- Suhtlemine, koostöö, kogukondlikkus
- Rütmid inimese elus ja looduses
- Lapse areng, terve olemine, toitumine
- Temperamentitüübid (erinevate inimtüüpidega arvestamine, töö klassiruumis)
- Isiksuse areng, teadlikkus (muusika, liikumine, vaikus, meditatsioon, eneserefleksioon)
- Loovteraapiad (liikumine, muusika, kunst)
- Ülitundlik laps, erivajadustega laps

Lektoriteks on Eesti juhtivad koolitajad ja praktikud nii Gaia hariduse kui ka õpetajakoolituse vallas. Kursuse käigus läbivad osalejad ka Vaikuse Minutite baaskursuse.

Kursuse läbimine aitab Gaia Kooli uutel õpetajatel õppida tundma Gaia kooli eripära ning metoodilisi võtteid.

Kursusel osalust pakutakse nii Gaia Kooli õpetajatele kui ka teiste koolide õpetajatele. Teiste koolide õpetajate jaoks on kursus võimalus enesetäiendamiseks ning samuti võimalus tutvuda gaialiku maailmavaate ja koolikäsitlusega.

Kuna Gaia Akadeemia on registreeritud täiskasvanute koolitusasutusena, siis on lõpetajatel võimalik saada lõputunnistus ning samuti tuludeklaratsiooni kaudu saada tagasi 20 % koolituskuludest.

7. Kooli strateegiline tegevuskava aastateks 2016 – 2020

Gaia Kool tahab luua võimalusi lapsesõbraliku alghariduse saamiseks kodukoha lähistel. Seetõttu on kooli prioriteediks toetada kogukondlikke algatusi selles vallas, olles sidusorganisatsiooniks ning pakkudes professionaalset tuge lapsevanemate algatusgruppidele. Erinevates piirkondades on vanematel ootus uuendusliku haridusvõimaluse järele, samas napib teadmisi ning oskuseid kooli rajamiseks, haldamiseks ning õppetöö korraldamiseks. Gaia Kool tahab koondada pühendunud ning uuendusmeelseid õpetajaid ning kooli juhtimise ja majandamise eest vastutavaid inimesi, et pakkuda võimalust uute klasside tekkeks erinevates Eesti piirkondades. Kool kannab vastutust raamatupidamise, juhtimise ning juriidiliste tegevuste eest, võimaldades piirkondlikel klassidel keskenduda hariduse andmisele ja õppetöö sisule.

Õppeaastal 2015/2016 tegutsevad Gaia Kooli klassid Tallinnas ning Mõisamaal. Õppeaastal 2016/17 avatakse Gaia hariduse klass Põltsamaa Ühisgümnaasiumis. Lapsevanemate initsiatiivgrupid tegutsevad ka Põlvamaal, Virumaal ning Tartumaal valmistades ette võimalike uute klasside avamist.

2017. aasta sügisel on plaanis avada uued koolid Sakus ning Võrus.

Võrus on aastaid tegutsenud lastevanemate initsiatiivgrupp, kes on soovinud luua alternatiivset kooli ka Võrumaale. Esialgu on plaanis alustada 1.- 3. Liitklassiga.

Sakus teguses õppeaastal 2016/17 eelkool, mis sai alguse vanemate initsiatiivist, kes soovisid luua Sakku alternatiivkooli. Sakus on samuti plaanis alustada 1-3 liitklassiga.

Esimese õppeaasta jooksul läbivad uued esimesed klassid õppekavajärgse tegevuse. Samas toimuvad kooli ühiselu sündmused. Läbi viiakse Jõululaat, õpilaste ühine kevadine näidend. Samuti alustatakse korrapäraste õuesõppe- ja aianduse ning loodusõpetuse tundide läbiviimisega.. Alustatakse ühiste matkade läbiviimist. Õppekavajärgne õppetöö toimub igas klassis eraldi. Samas korraldatakse ühiseid matku, jõulupidu ning kevadpidu, kus osalevad kõigi klasside lapsed.

Sakus on plaanis kasvada 6-klassiliseks kooliks, kus esimesel tegevusaastal tegutseb liitklass (1.-3. klass). Edaspidi on plaanis avada igal sügisel uus esimene klass kuni 15 õpilasega.

Võrus on plaanis kasvada põhikooliks, kus esimesel aastal tegutseb kuni 15 õpilasega liitklass ning edaspidi avatakse igal sügisel uus 1. klass kuni 15 õpilasega.

Nii Võrus kui Sakus tegutsetakse alates esimesest tegevusaastast suuremate ruumide leidmise suunas eesmärgiga rajada õpikeskkond, mis vastab Gaia Kooli eripärale. Esmasteks nõueteks on avar sisehoov ning võimalus tegutseda läheduses asuvas pargis või metsas.

Uute õpetajate koolitamiseks on välja töötatud 1-aastane kursus „Meie aja teadlik õpetaja“. Iga-aastaselt toimub konkurss järgmise aasta õpetajate leidmiseks ning kõik uued õpetajad läbivad selle koolituse, et tagada ühtne gaialik lähenemine õppetöole kõigis Gaia Kooli klassides. Samuti toimuvad kõigi klasside õpetajate koosolekud igal koolivaheajal.

Mõisamaa klass tegutseb MTÜ Väike Jalajalg ruumides. Klass tegutseb algastmel liitklassina. Mõisamaal toimub Gaia Koolil tihe koostöö MTÜga Väike Jalajalg ning ühiselt korraldatakse jätkusuutliku eluviisi ning permakultuuri alaseid koolitusi nii väikestele kui suurtele. Mõisamaa kogukonna aed on Gaia Kooli lastele praktika ja tegutsemisbaasisk, kus tutvutakse aiatööde aastaringiga. Samuti toimub Mõisamaal iga-aastane suvelaager.

Gaia Kooli strateegiline eesmärk aastaks 2020 on jätkata kasvamist põhikooliks.

Kooli arengukava tegevuskavaks on kooli iga-aastased tööplaanid ning iga-aastane eelarve. Tööplaanides on ära toodud ka planeeritud tegevused ning mõõdikud.

Peamised arendustegevused läbi kolme aasta on:

- kooli uute ruumide leidmine ja korrastamine;
- põhikooli õppekava koostamine;
- kooli traditsioonide jätkuv kujundamine;
- töö arengukava täiendamisega ning uue arengukava koostamisega;
- igakevadiste teatrietenduste ettevalmistamine, kus osaleb kogu koolipere;
- koostöö algatamine elamus- ja õuesõppe partneritega (loomaaed, botaanikaaed, muuseumid jt);
- igasuviste laagrite korraldamine, kus osaleb kogu koolipere;
- kooli raamatukogu loomine;
- kooli muusikaklassi sisustamine;

- vajadusel uute piirkondlike klasside arendamine.

Kooli esimeste tegevusaastate kohta on plaan teha film, mis võib olla eeskujuks teistele erakoolide algatuste huvilistele ning samuti on väärtuslikuks materjaliks kooli ajaloo tarbeks.

Gaia Kool on alustanud ka Vanemate Kooli igakuiste tegevustega. Vanemate Koolis toimuvad erinevad koolitused lastekasvatuse, looduskasvatuse, tervisliku elustiili, toitumise ja teistel teemadel, mis on kooskõlas kooli väärtustega. Koolituste eesmärk on luua võimalus täiendõppeks kooli laste vanematele, õpetajatele ning teistele täiskasvanutele. Vanemate Kool aitab tutvustada gaia hariduse põhimõtteid ka täiskasvanute seas.

9. Kooli tegevuse finantseerimine

Õppetegevuse finantseerimise allikateks on riiklikud toetused ja õppemaks. Õppemaksu kehtestamisel võetakse aluseks õppemaksude suurus teistes erakoolides ning kooli juhtkonna ning nõukogu ettepanekud. Erakoolide õppemaksu suurus algab täna alates ca 50-st eurost kuus ning võib ulatuda enam kui 300 euronit kuus õpilase kohta. Vastavalt kooli eelarvele ning nõukogu otsustele, arvestatakse välja koolielu majandamiseks vajalik sobiv summa, mis on peredele jõukohane.

Lastevanematelt eeldatakse aktiivset panustamist kooli tegevustesse ning võimalikult suur osa vajalikke remont- ning koristustöid tehakse ära koostöös peredega. Koolis korraldatakse igal aastal Jõululaat, kus müüakse laste valmistatud esemeid ja küpsetisi, viiakse läbi loterii, toimub oksjon. Laada korraldamisel on eeskujuks VHK ning Pärnu Vabakooli poolt korraldatud laadad, mis on andnud märkimisväärse toetuse kooliruumide remondiks ning vajalike vahendite soetamiseks.

Koolis töötatakse vajadusel välja süsteem, mis toetab vähekindlustatud peresid, tagades korra, kus ükski õpilane ei pea koolist välja jääma vanemate kehvema majandusliku olukorra tõttu. Samuti luuakse annetuste süsteem, kus enamkindlustatud pered saavad suurendada oma igakuist õppemaksu, toetamaks ka vähemkindlustatud perede lapsi. Siinkohal on eeskujuks VHK poolt välja töötatud süsteem.

Gaia Kool on keskkonnasäästliku mõtteviisi kandja, seetõttu on kooli algatuse ja sisustamise juures suur osa taaskasutuse põhimõtete rakendamisel. Samuti loob kool võimalused annetuste kogumiseks (kanne Maksu- ja Tolliameti vastavate MTÜde ja Sihtasutuste nimekirja, kooli toetusfondi loomine jms).

Gaia Kooli arendustegevust on plaanis finantseerida ka Vanemate Kooli raames läbiviidavate koolituste tulude abil.

Kooli õpetajate palgad, samuti õppevahendite rahad sisalduvad riiklikus pearahas.

Gaia Kooli maksimaalne õpilaste arv klassis on 18 õpilast. Maapiirkondade klassid toimivad liitklassi põhimõttel. Gaia Kool toetab ka koduõpet ja distantsõpet ning võimaldab vanema soovil lastel õppida individuaalse õppekava alusel.

Kooli eelarve tulubaasis ning personalikuludes on arvestatud tänaseid riiklikke toetussummade suuruseid. Juhul, kui summad muutuvad, viiakse sisse ka vastavad korrektuurid eelarves. Allolev eelarve on koostatud arvestusega, et koolis õpib 60 last, mis on eeldatav õpilaste arv 2016/17 õppeaastal. 2017/18 õppeaastal on plaanitud laste arvu kasvuks 20 uut õpilast, eeldades, et lisandub üks 18 õpilasega 1. klass ning mõned õpilased liituvad vanemate klassidega, kus on veel vabu kohti. Nii on teisel õppeaastal õpilaste arv 80 last. 2018/19 õppeaastal on õpilaste arvu kasvuks prognoositud 30 uut õpilast, kuna siis lisandub lisaks Tallinna esimesele klassile ka uus klass Võrus. Seega on 3. aastal laste arvuks 110 õpilast.

Õppemakus suuruseks on arvestatud keskmisel 100 eurot kuus, 9 kuud aastas. Tegelikuses võib õppemaksu suurus olla erinevate piirkondade klassides mõnevõrra erinev, olles Tallinnas kõrgem ning maapiirkondades väiksem.

Gaia Kooli kokkuvõtlik eelarve aastateks 2016-2018

Tulud					
Alus	kuus 1. aastal	1. aastal	2. aastal	3. aastal	3 aastat kokku
Õpetajate palgatoetus		69420	92560	127270	289250
Juhataja palgatoetus		5520	7360	10120	23000
Koolitustoetus		720	960	1320	3000
Koolilõunatoetus		8160	10880	14960	34000

KOV toetus	5220	62640	83520	114840	261000
Õppemaks	6600	59400	79200	108900	247500
Õppevahendite toetus		3420	4560	6270	14250
Investeeringutoetus		1200	1600	2200	5000
Kokku		210480	280640	385880	877000

Kulud					
Alus	kuus 1. aastal	1. aastal	2. aastal	3. aastal	3 aastat kokku
Personalikulud	8000	96000	135000	190000	421000
Rendikulud	5000	60000	80000	104000	244000
Õppevahendite kulud	1500	18000	22000	25000	65000
Muud kulud	1000	12000	14000	19000	45000
Remont ja investeeringud	1000	12000	14000	22000	48000
Sääst oma maja ostuks	1000	12000	15000	25000	52000
Kokku	5500	210000	280000	385000	875000

Eelarve on koostatud esialgsete prognooside kohaselt ning võib muutuda vastavalt õpilaste arvule. Iga-aastaselt tehakse eraldi eelarve järgmiseks kalendriaastaks, kuna riiklike toetuste suurus muutub aastate lõikes.

Antud eelarve ei kajasta võimalikke projektide ning annetuste läbi saadavaid tulusid, kuna nende olemasolu ning suurusjärg on täna raskesti prognoositavad. Juhul, kui kool saab lisatulusid läbi projektfinantseerimise, annetuste või sponsorluse, siis kasutatakse neid sihtotstarbeliselt koolile vajalike investeeringute jaoks, inventari ostuks või õpilaste projektpäevade läbiviimiseks.

Üheks kooli suuremaks vajaduseks lähiaastatel on uue koolimaja leidmine.

Eelarves on ette nähtud vajalikud vahendid omapoolse investeeringu tegemiseks. Õppeaastal 2016/17 on lastevanemate töögrupp teinud tõsist ettevalmistustööd sobiva hoone leidmiseks ning vajalike finantsressursside hankimiseks. Peetud on läbirääkimisi võimalike investorite, erinevate fondide, eraisikute, rahastusplatvormide, pankade, hoiu-laenuühistute ning teiste osapooltega. Järgneva õppeaasta eelarves ning tegevuskavas on ette nähtud vahendid, et uue hoone protsessiga jõudsalt edasi liikuda.

10. Võimalikud riskid ja nende maandamine

Alustaval koolil, mis ei ole veel kujundanud endale oma nägu, oma õpilaskonda ja oma kohta Eesti haridusmaastikul, on võimalus kohata erinevaid riske, millede maandamiseks tuleb ette näha vahendid.

Peamised riskid, millede vältimist on arutatud Gaia Kooli alustajate poolt, on majanduslikud ja sotsiaalsed.

Majanduslike riskide hulka kuulub ennekõike kooli vähene finantsvõimekus ning sellest tulenev võimetus pakkuda kvaliteetset haridust.

Peamise sotsiaalse riskina tuleb välja tuua olukorda, kus koolil ei õnnestu luua kuvandit endast kui võimekate õpetajatega, tugeva oma-kooli-tundega ning head haridust andvast koolist.

Teise sotsiaalse riskina tuleb esile tõsta Gaia Kooli tegutsemist erinevates piirkondades. See asjaolu võib luua riskitegureid, kuna esitab väljakutse luua koolile omanäoline ning tugev juhtimissüsteem, mis kaasab nii vanemaid kui koolitöötajaid ning võimaldab luua ühtse ja tugeva koolipere hoolimata klasside erinevatest asukohtadest.

Lisaks tuleb arvesse võtta väiksemate piirkondlike klasside võimalikku nõrkust seoses võimaliku vähese laste arvuga. Türi Gaia Kooli kogemus on näidanud, et avades kooli liiga väikese arvu lastega, võib esineda oht, et kool ei saa elujõuliseks ning tuleb sulgeda.

Lisaks tuleb arvesse võtta konkurente. Eestis on täna ligikaudu 50 erakooli ning omanäolisi kool luuakse aina juurde. Tuleb arvestada, et Gaia Koolil peab olema selge oma konkurentiseelis.

Töötubade käigus on arutletud erinevate riskide maandamise võimaluste üle ning allpool on välja pakutud erinevad võimalused.

Gaia Kool järgib finantsplaneerimises konservatiivset finantspoliitikat. Plaanis on alustada väikeste klassiga ning rendipindadel. Välditakse algaastatel riskide võtmist näiteks kinnisvaralaenu näol. Eelarvestamisel jälgitakse hoolsalt, et püsikulud ei ületaks püsitulusid. Kooli arendustegevuseks ning erinevate projektide elluviimiseks plaanitakse leida raha läbi annetuste, projekttoetuste ja sponsorite.

Esialgset arvestused on näidanud, et kooli majandamise ning hea hariduse andmise seisukohalt on optimaalseks klassi suuruseks ca 18 õpilast. Sellise õpilaste hulga ning mõõduka õppemaksu eest on võimalik edukalt kooli igapäevategevust läbi viia.

Kooli järgmise arengukava raames nähakse ette võimalikud arendustegevused seoses kooli oma ruumide või maja soetamisega. Selleks tehakse eeltööd aastatel 2016-2017. Oma koolimaja olemasolu tugevdab kooli „oma nägu“ ning annab kindlustunde tuleviku ees.

Oluline osa kooli riskide maandamisel on ka kooli tuntuse ning õppe kvaliteedi tagamisel. Õpetajad läbivad regulaarselt täiendkoolitusi koostöös Gaia Hariduse Rahvusvahelise Ühendusega ning teiste eriala spetsialistidega.

Kooli igapäevatöö korraldamisel pannakse rõhku koolist positiivse kuvandi loomisele avalikkuse ees. Aastal 2017 on plaanis võtta tööle pressiesindaja, kes tegeleb korrapäraselt kooli tegevustest teavitamisega, vastavasisuliste pressiteadete edastamisega ning üritusturundusega.

Piirkondlike klasside ühtseks juhtimiseks töötatakse välja tugev ning selgelt arusaadav juhtimissüsteem, mille koostamisse on kaasatud lapsevanemad. Toimuvad perioodilised kõigi piirkondade õpetajate kokkusaamised, kus arutatakse läbi nii õppetöö kui majandustegevusega seotud küsimused. Olulisel kohal on sisekommunikatsioon. Toimub pidev suhtlus õpetajate ja vanemate vahel. Kooli piirkondlikel klassidel on olemas nõukojad, kes on toeks õpetajale igapäevategevuse korraldamisel.

Riskide maandamise planeerimisel on vaadeldud ka võimalikke konkurente. Erakoolide arv on kasvav ning kooli juhtimisel tuleb arvestada, et erakooli eelistav pere kaalub hoolikalt erinevate koolide vahel.

Selle riski maandamiseks on plaanis väga selgelt kommunikeerida Gaia Kooli nägu, tuua selgelt esile kooli õppesuundasid - loodusõpet ning pärimuskultuuri. Selge kommunikatsioon tagab, et kool eristub selgelt ning omab tugevat omanäolist kuvandit. Kooli väärtuste ning õppesuundade selge kommunikeerimine võimaldab ka valida kooli vastu võetud perede vahel. Juhul, kui kooliga on liitunud pered, kes jagavad sarnaseid väärtuseid, siis on ka koolipere homogeenne ning ühtne ning tugev ja ühtehoidev koolipere on omakorda kooli tugevuse kandjaks.

Konkurentsiriski aitab vältida ka tänane olukord Eestis, kus on peaaegu kõikidesse erakoolidesse rohkem soovijaid kui neil koolidel on võimalik õpilasi vastu võtta. Täna ei ole erakoolidel vaja karta konkurentsi teiste erakoolide näol, kuna suur hulk vanemaid eelistab selgelt erakoole munitsipaalkoolidele. Kõigi erakoolide õpilaste arv on kasvav, samal ajal, kui munitsipaalkoole suletakse. Seega ei ole lähiaastatel konkurentisrisk kuigi suur.

Vältimaks Türi Gaia Kooli kogemust, kus ühe õppeaasta jooksul kohalik kool avati, aga ka lõpetati tegevus, on juhtkond vastu võtnud otsuse, mitte avada piirkondlikke koole, kui avatavasse klassi on asumis õppima vähem kui 7 last. Samuti on plaanis uute koolide avamisel teha põhjalikku eeltööd koos kohaliku omavalitsusega, et selgitada välja kohaliku huvigrupi jätkusuutlikkus kooli tegevuse toetamisel.

Kooli õppe kvaliteet ning tuntus tagavad piisava arvu laste olemasolu, mis võimaldab majandada jätkusuutlikult kooli igapäevategevust.